

Fiatal tehetségek – Devich Gergely

 Uzsaly Bence

Devich Gergelyt, a fiatal csellóművészt már sokan ismerhetjük, hiszen ifjú kora ellenére rendszeresen fellép szólolistaként különböző zenekarokkal. Zenészcsaládban született, a Zeneakadémiát a különleges tehetségek tagozatán kezdte, idén szerezte meg mester diplomáját, és tanulmányait a doktori képzésben folytatja. Pályája eddigi tapasztalatairól és jövőbeni terveiről beszélgettünk.

■ *Nagyapád csellóján játszol, édesanyád gyakran kísért zongorán. Tényleg magától értetődő volt ez a pályaválasztás? Hogyan kezdődött?*

– Bizonyos szempontból igen, bizonyos szempontból nem. Abban a tekintetben nem, hogy a szüleim soha nem erőltették, hogy zenész legyek. Úgy kezdtem el zenét tanulni, mint bárki más. Volt hagyománya és kultúrája a zenélésnek a családban, de a cél inkább az volt, hogy a zenetanulás áldásos fejlesztő hatásait, mint a figyelem, érzékenység, hallás, hangszerjáték, érzelme kifejezés, én is elsajátítsam. A zeneiskolában aztán hamar kiderült, hogy komoly affinitásom van hozzá, így az ottani tanárom, Antók Zsuzsanna komolyabban is irányított a pálya irányába. Ennek ellenére azt hiszem, egy tíz-tizenéves gyerek nem igazán tudja még eldönteni, hogy mivel fog foglalkozni, egyszerűen képtelen egy ilyen döntésre. Engem nagyon erősen vezettek, és én ezt nem bántam meg. Tulajdonképpen nem is tudatosult bennem akkor, amikor ez eldőlt, hogy akkor én zenész leszek, inkább csak később eszméltem rá, hogy az az én utam, amin járok.

■ *Volt valami konkrét esemény, amikor megérezted ezt a döntést?*

– 2012. februárjában volt egy fontos koncert, amikor Dohnányi Koncertstükkjét játszottam a Müpában a Zuglói Filharmóniával, Záborszky Kálmán vezényletével. Rengeteget készültem rá, 13 éves voltam, és nagyon nagy izgalmat jelentett a Müpa színpadára lépni. Különösen a koncert előtt izgultam. Hála Istennek, a koncert nagyon jól sikerült, de ott volt egy törés az elkövetkezendő hónapokban. A korábbi őszinte odaadás és szeretet egy rövid időre elveszett. Aztán Antók Zsuzsannának akkor is volt egy fontos mondata: „Gergő, én úgy gondolom, hogy csak akkor hagyd abba a csellózást, ha az egyik kezedet elveszíted.” Ez átsegített azon a válságon. Attól kezdve van bennem egyfajta küldetésstudat is, hogy nekem ez a feladatom. Kaptam valamennyi tehetséget, ami bizonyos fokig kötelez, amivel jól kell sáfárkodnom. Azóta is voltak már nehezebb időszakok, de ez

a megküzdött krízis megerősített annyira, hogy ezeket már le tudjam győzni.

■ *Most egy korszakhatáron vagy, hiszen idén diplomáztál. Hogyan tekintesz vissza a tanulmányaid időszakára?*

– Nagyon nagy örömmel és hálával tekintek vissza az egészre. Az előkészítővel együtt tíz évet töltöttem a Zeneakadémián, és a doktori képzéssel ez még folytatódik. Minden tanáromnak hálás vagyok, elsősorban nyilván a főtárgytanáraimnak, Mező Lászlónak, aki a legnagyobb türelemmel foglalkozott velem, és fantasztikus alapokat adott a hangszerjátékban, a repertoár nagy részét velem tanultam meg. Óhoz csatlakozott később Varga István, aki szintén fantasztikus muzsikus, és ő tovább mélyítette a tudásomat. Mindkettőjüknek hálás vagyok azért is, hogy a szorosan vett szakmai rész mellett a hangszer szeretetét is átadták. Fontos, hogy az elméleti tantárgyak és a kamarazene is sokat hoztattak a fejlődésemhez. Úgy érzem, hogy az az élet rendje, hogy minden fent lévő időszakot követ egy hullámvölgy, és a nagy sikerek után jönnek olyan szakaszok, amikor az ember azt érzi, hogy egy helyben topog. De aztán mégis mindig tovább lehet lépni.

■ *Vissza-visszatérő kérdés, hogy hogyan érdemes segíteni egy olyan zenészt, akinek nagyon fiatalon megmutatkozik a tehetsége. Te mit tanácsolnál a jövő tanárainak, szülőinek, tehetséggondozóinak?*

– Azt hiszem, az, ha még szinte semmi nem derült ki arról, hogy az illetőnek milyen viszonya van a hangszerhez meg a zenéhez, és máris erőltetjük a zenei pályát vagy a szólista létet, az mindenképpen káros. Egy finom vezetés viszont azt hiszem, hogy elengedhetetlen, hiszen 13 éves kor előtt még nem igazán lehet önálló döntést várni, viszont eddig a korig érdemes legalább azt eldönteni, hogy foglalkozzon-e intenzívebben a zenével. Egy tájékozott és támogató környezet nagyon fontos, de hosszútávon káros is lehet. Az nem jó, ha 16-17 éves korban még azért gyakorol valaki, mert az a szüleinek vagy a tanárá-

nak fontos. Meg kell találni egy egyensúlyt a külső vezetés és a belső motiváció között. Ez persze később is igaz. A doktori iskola keretein belül megadatott, hogy ősszel elkezdhettem tanítani, amiből magam is nagyon sokat tanulok, és a gyakorlati vagy zenei segítség mellett azt tartom a legfontosabbnak, hogy motiválni tudjam a növendéket, legyen kedve a munkához, a gyakorláshoz.

■ *Nagyon fiatalon megkezdted a koncertezést és a szólista létet. Volt időd gyerekeknek, kamaszoknak lenni?*

– Persze! Rengeteg olyan élményem van, ami nem a zenéhez kapcsolódik. Mindig szakítottam arra időt, ami a zene mellett érdekel. Tizenéves koromban kialakult a foci szeretete, emellé jött később a tenisz. Sokszor kifejezetten időt szakítok egy-egy érdekes meccs megnézésére. A zene a hobbimmá is vált, illetve a más művészeti ágak, mint az irodalom vagy a film is jelen vannak a szabadidőmben. Ezek nagyon sokat adnak hozzá a csellista létemhez is.

■ *Tekintsünk kicsit előre is! Milyen célok, tervek foglalkoztatnak mostanában?*

– Az elsődleges tervem az, hogy még tanuljak. A doktori iskola egy másfajta képzést jelent, mint az eddigiek, de közel áll hozzám ez a nem feltétlenül technikai értelemben vett tanulás is. Emellett szeretnék hangszeresen is tovább fejlődni. Ennek még keresem a módját, de így 24 évesen abban a korban vagyok, amikor ennek itt van az ideje. Fontos még számomra a minél nagyobb tapasztalat megszerzése szólistaként és kamarazeneesként is. A Korossy Vonósnégyessel együtt is szeretnék tovább képezni magunkat, Günter Pichler, az Alban Berg vonósnégyes hegedőse fog velünk foglalkozni. A kamarazenei életem másik területe a triózás, Ránki Fülöppel és Stark Jánossal lesz egy bérletes sorozatunk a BMC-ben, ott lesznek a triók mellett szonáták is, de gyakran ülünk össze triózni Korossy-Khayll Csongorral és Balogh Ádámmal is. Sok olyan zenész barátom van, akikkel nagyon hamar megtaláljuk a közös hangot, mindig nagy örömet jelent számomra, ha velük dolgozhatok együtt. Még nem szeretnék egyetlen műfaj mellett elköteleződni, most ez a sokféleség adja a teljességet.

■ *Sokféle stílust is játszol. Van olyan, ami különösen közel áll hozzád?*

– Nem tudnék egyet kiemelni. A barokkhoz kevésbé nyúlok szívesen, ott a régizenei előadásmód miatt erősebben jelentkezik az a kérdés is, hogy milyen hangszeren játszom az adott művet. Nem alakult ki még bennem az a részletes elképzelés sem, hogy például egy Bach-zenét hogyan szeretnék játszani. Ehhez még idő kell. Versenyművek tekintetében leginkább a 20. század foglalkoztat. Régi nagy vágyam volt, hogy a második Sosztakovics-csellóversenyt eljátszam, ez a diplomámon meg is történt, azóta egyre jobban érdekel az első is. A Ligeti-csellóverseny is közel áll hozzám, és a Lutosławskit is szeretném megtanulni. Utóbbit azért is, mert Lutosławski és Durkó Zsolt stílusa között sok átfedés van. Durkó Zsolt Mózes című operája a doktori témám, és mivel ő az apai nagymamám testvére, így több szempontból is hasznos lenne közelebről megismerni Lutosławski zenéjét. És persze a Dvořák, azt egyszer játszottam már Marosvásárhelyen, de itthon is szívesen előadnám. Vannak versenyművek, amelyeket már többször eljátszhattam – ilyen például a Schumann – de egy egész életen át lehet tökéletesíttetni. Kamarazeneben a Bartók-kvartetteket szeretném mindenképpen eljátszani életem során, kettő már sorra került, de szerencsére van még.

■ *Miben más egy vonósnégyesben vagy trióban játszani, mint szólístaként?*

– Sokkal inkább megvan annak az öröme, hogy együtt alkotunk valamit. A szólista létnek az a szépsége, hogy a saját szólamom előadását teljesen önállóan alakíthatom, ami egyfelől jó, másfelől egy magányos munka. A kamarazenében minden együtt történik, és ezért a kamarazenélésnek van egy nagyon erős társas oldala is, amit én nagyon szeretek.

■ *A cselló a szóló és kamara repertoár mellett egy nagyon fontos zenekari hangszer is. Zenekari csellózásban van tapasztalatod?*

– Van valamennyi, de nem sok, inkább néhány koncertnyi. A tapasztalatszerzést itt is szeretném folytatni. Nem zárom ki, hogy a jövőben nagyobb mértékben kipróbálom magam zenekari zenészként is, a nagyapám is játszott például az Operaház zenekarában.

■ *Egy új, fiatal generációt képviselsz a csellisták között. Más egy 21. századi csellóművész, mint a 20. század nagyjai?*

– Bizonyos szempontból igen, hiszen a média, az internet, a marketing és a menedzsment sok mindent megváltoztatott – mondom ezt úgy, hogy nekem nincsen közösségi média felületem, de sokan mondják,

hogy fontos, és előbb-utóbb teendő lesz vele. A külsőségek változása mellett viszont azt hiszem, a lényegi rész nem változott. Régen is, most is vannak nagyon nagy tudású, meghatározó csellisták, és ez a tudás, azt hiszem, lényegében ma is olyan kell, hogy legyen, mint régen.

■ *Van valami fontos mondanivaló, ami mindig visszatér a művészi látásmódodban?*

– Régebben kevésbé éreztem fontosnak, de mostanában egyre inkább, hogy a technikai-intellektuális megközelítés mellett nagyon fontos az érzelmi jelenlét. Egy zenehallgatónak azok lesznek a legmaradandóbb koncertlényei, amelyek érzelmileg is primer módon megérintik. A doktori iskolában találkoztam egy fontos mondattal a közelmúltban, Susan Sontag azt mondja, hogy „a művészet hermeneutikája helyett a művészet erotikájára van szükség”. Nagyon fontosnak tartom, hogy a művészetnek ezt az érzelmi, érzéki mivoltát megjelenítsük, ne csak a technikait vagy értelmet. Ez persze könnyen válik olcsóvá, amit messze kerülni kell, de én egyébként hajlamosabb vagyok befelé fordulni, így különösen figyelnem kell arra, hogy egy koncerten a zenei mondanivaló közlésére tegyem a fő hangsúlyt, hogy azt a közönség is megélhesse.

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara november 16-án, szerdán először adott koncertet a Magyar Zene Házában, az együtttest Dobszay Péter dirigálta, a szólista Osztrosits Éva hegedűművész volt. A koncertet a Bartók Rádió élőben közvetítette. Ez az első élő rádiós közvetítés a Magyar Zene Házából. A Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek szívügye, hogy támogassák a fiatal művészeket, az évad során több ifjú zenésszel is adnak közös koncertet.

*

A Pannon Filharmonikusok 2021. október 31-én a bécsi Musikverein évtizedes múltva visszatekintő *Musik der Meister* sorozatába kapott három évadra szóló meghívást. November 19-én Mozart, Richard Strauss és Bruckner műveit vitte el Pécsről Bécsbe. A meghökkenőnek tűnő műsorválasztással Bogányi Tibor vezető karmester és a zenekar üzeni kívánt a magyar zenebarátoknak is: teljesen mindegy, hogy hol élünk és alkotunk, a klasszikus zene közös kultúrkinccsünk, olyan világnyelv, melynek segítségével eltűnhetnek a határok, a megszokott skatulyák. A pécsi együttes egyedi hangja, ha úgy tetszik akcentusa ezt az egyetemes nyelvet színesíti Bécsben.

*

A Magyar Művészeti Akadémia (MMA) Művészetelméleti Tagozata átadta az idejű művészetpedagógiai elismerő okleveleit az MMA irodaházában. Zenei területen Radics Éva karnagy, a zeneelmélet tanára (határon túli díjazott); Szakács Marianna zongoratanár (határon túli díjazott) és Vass Veronika ének- és zenetanár kapott oklevelet.

*

Olaszországban zárul a Cziffra György-émlékév nemzetközi programsorozata: november 21-én Milánó, november 22-én Torinó és december 5-én Róma lesz az utolsó koncertállomás. A Cziffra Fesztivál fiatal tehetségekből álló kamarazenekarát - amely az Anima Musicae Kamarazenekar tagjaiból, valamint további kiemelkedő fiatal zenészekből áll - napjaink egyik legsikeresebb magyar karmestere, Takács-Nagy Gábor vezényli. A két előadásból álló sorozaton Balázs János Kossuth-díjas zongoraművész közreműködésével egyebek közt olyan művek hangzanak el, mint Liszt Esz-dúr zongoraversenye és Magyar fantáziája. A hangversenyek mellett Cziffra életútjának megismertetése céljából A Virtuóz című, Havas Miklós és Kékesi Attila 2016-ban készült életrajzi dokumentumfilmje és a Kiss Eszter Veronika zenetörténész által készített, Cziffra életművét bemutató kiállítás is a programsorozat része.